

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES plāns par bērnu tiesībām” ”

COM(2011) 60 galīgā redakcija

(2012/C 43/08)

Ziņotāja: **JOÓ kdze**

Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2011. gada 15. februārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES plāns par bērnu tiesībām” ”

COM(2011) 60 galīgā redakcija.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2011. gada 8. novembrī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 476. plenārajā sesijā, kas notika 2011. gada 7. un 8. decembrī (2011. gada 7. decembra sēdē), ar 170 balsīm par, 2 balsīm pret un 5 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Kopsavilkums un ieteikumi

1.1 EESK atzinīgi vērtē “ES plānu par bērnu tiesībām” (turpmāk Paziņojums), kuru Komisija publicēja 2011. gada 15. februārī, un pauž cerību, ka tas ir sākums ANO Konvencijas par bērna tiesībām pilnīgai īstenošanai, kā arī iespējami pilnīgākai bērnu tiesību ievērošanai visās politikas jomās. Paziņojumu publicēja pēc četrus gadus ilga sagatavošanas darba, un pirms tā tika publicēts Komisijas 2006. gada jūlija paziņojums “Ceļā uz ES stratēģiju par bērnu tiesībām”, par kuru EESK ir izstrādājusi atzinumu ⁽¹⁾.

1.2 Bērni ir viena no ES iedzīvotāju grupām, kuras labklājība ir ļoti svarīga — gan vispārīgi attiecībā uz viņu dzīves kvalitāti, gan saistībā ar ieguldījumiem nākotnē. Kvalitatīva bērnība, kurā ir spēkā tiesības, nodrošina sociāli ekonomisko attīstību, ļaujot ES sasniegt mērķus visās jomās. Jāuzsver, ka līdztekus idejai uzskatīt bērnus par “ieguldījumu nākotnē” jāattīsta laimīgas bērnības koncepcija, ņemot vērā, ka gan bērniem, gan sabiedrībai tagadne ir tikpat svarīga kā nākotne.

1.3 Komiteja atzīmē, ka ar Līguma par Eiropas Savienību 3. panta 3. punktu bērnu tiesību aizsardzība ir kļuvusi par Eiropas Savienības mērķi; tā ir ietverta arī juridiski saistošajā Pamattiesību hartā. Harta attiecas uz visiem ES iestāžu un struktūrvienību pasākumiem, kā arī dalībvalstīm, kad tās īsteno ES tiesību

aktus. Tāpēc visus jaunos ES tiesību aktu priekšlikumus vērtē, ņemot vērā to ietekmi uz pamattiesībām, tostarp bērnu tiesībām.

1.4 EESK norāda, ka Paziņojumā izklāstītie mērķi ir pieticīgi un ierobežoti. Eiropas Savienība atšķirībā no Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām ⁽²⁾ nav ratificējusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par bērna tiesībām. ES jārod veids, kā tai vienpusēji pievienoties ⁽³⁾. Lai uzraudzītu situāciju bērnu tiesību jomā, dalībvalstīm reizi divos gados būtu jāiesniedz visaptveroši ziņojumi, kuros, pamatojoties uz sistemātiski savāktiem datiem, pētniecību un analīzi, atspoguļota ne tikai bērnu ekonomiskā situācija, bet arī visi pārējie faktori, kas veicina viņu labklājību. Tādējādi tiktu atvieglota ES datubāzes un novērtēšanas instrumenta izveide, kas papildinātu esošo informāciju.

1.5 Komiteja uzskata, ka vairāk būtu jāizmanto dati un informācija, piemēram, valdību un pilsoniskās sabiedrības organizāciju ziņojumi ANO Bērna tiesību komitejai, kuri ļautu salīdzināt dalībvalstu rīcību bērnu tiesību aizsardzības un īstenošanas jomā; vienlaikus dažādas starptautiskas organizācijas, tādas kā Eurostat, ESAO, Pasaules Banka u.c., būtu jāmudina vākt ar bērnu tiesībām saistītus datus un izmantot attiecīgos rādītājus, veicot sistemātisku kompilāciju un analīzi. EESK iesaka ES cieši sadarboties ar Eiropas Padomi, lai radītu sinerģiju starp to programmām ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/4>.

⁽³⁾ Atšķirībā no Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām, kuru drīkst parakstīt arī reģionālas organizācijas, ANO Konvenciju par bērna tiesībām var parakstīt vai tai pievienoties vienīgi valstis. Viens risinājums varētu būt vienpusējs paziņojums par ES pievienošanu, kam praksē būtu ar pievienošanu salīdzināms efekts, bet izvairītos no grūtībām saistībā ar ratifikāciju.

⁽⁴⁾ Eiropas Padomes topošā stratēģija par bērna tiesībām 2012–2015 un citas attiecīgo jomu stratēģijas.

⁽¹⁾ COM(2006) 367 galīgā redakcija un OV C 325, 30.12.2006., 65.–70. lpp.

1.6 EESK ir nobažījies par to, ka Paziņojumā nav iekļauta efektīva stratēģija tā īstenošanai vai piemērošanai, kaut arī šajā saistībā par pietiekamu pamatu varētu kalpot ES Pamattiesību aģentūras izstrādātie rādītāji un izsmelšošs novērtēšanas instrumentu saraksts, kas sastādīts ANO Konvencijas par bērna tiesībām īstenošanai; tomēr šādas īstenošanas stratēģijas esamība būtu garantija, ka stratēģija par bērnu tiesībām tiks piemērota un īstenota.

1.7 Lēmumu, kas skar bērnus, sagatavošanā un programmu novērtēšanā būtu pienācīgi jāiesaista bērni; būtu lietderīgi arī novērtēt viņu apmierinātības pakāpi un viedokļus. EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas centienus iesaistīt bērnus un atbalstīt viņu līdzdalību visos ar bērniem saistītajos jautājumos. Ir svarīgi ņemt vērā arī to profesionālo organizāciju un speciālistu viedokli, kas strādā ar bērniem.

1.8 EESK iesaka nodrošināt sinerģiju un mijiedarbību starp bērnu tiesību ievērošanas un aizsardzības programmām un citām ES programmām (izglītības, jaunatnes, romu integrācijas, nabadzības apkarošanas, bērniem draudzīgas tiesvedības, paaudžu solidaritātes, ārējo attiecību programmām); arī šajās programmās par prioritāti nepārprotami jāizvirza jautājumi, kas attiecas uz bērnu tiesībām un labklājību. Komiteja arī uzskata, ka bērnu tiesības ir svarīgi garantēt ar integrētas pieejas palīdzību, dažādiem Komisijas ģenerāldirektorātiem cieši sadarbojoties un koordinējot darbu.

1.9 EESK iesaka novērtēt stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanu arī bērnu tiesību un bērnu labklājības aspektā, veicot novērtējumu stratēģijas mērķiem atbilstošā veidā. Tā kā bērni ir ieguldījums nākotnē, vienlaikus būtu jāparedz iespēja novērtēt minētos mērķus atsevišķi ilgtermiņa plānošanas aspektā.

1.10 EESK iesaka ES pievērst pastiprinātu uzmanību īpaši neaizsargātu bērnu grupu (bērni, kas dzīvo nabadzībā, ārpus ģimenes vai aprūpes iestādēs, bērni, kurus apdraud vardarbība vai ekspluatācija, vai kuri cieš no tās, bērni ar invaliditāti, etnisko minoritāšu vai migrantu bērni, nepavadīti bērni, bēgļi, no mājām aizbēguši bērni, migrantu ģimeņu atstāti bērni) tiesību aizsardzībai un īstenošanai gan valsts, gan Eiropas līmenī. Bērnu tiesību aizsardzība, tiesības uz integritāti un cilvēka cieņas aizsardzību ir faktori, kuru dēļ EESK nosoda vardarbīgu izturēšanos pret bērniem, arī "disciplinēšanas nolūkos" lietotu vardarbību ģimenē. Komiteja tāpēc rosina visas dalībvalstis aizliegt bērnu fizisku sodīšanu un vēlreiz ierosina iecelt īpašo pārstāvi.

1.11 Komiteja uzskata, ka ir īpaši svarīgi izplatīt informāciju par bērnu tiesībām, rīkot mācības un izskaidrot, kā aizsargāt un īstenot šādas tiesības. Īpaša uzmanība jāvelta ne tikai kvalitatīvai sabiedrības informēšanai, bet arī lēmumu pieņēmēju, praktizējošu juristu un citu speciālistu, kā arī valstu un Eiropas līmeņa speciālistu un politiķu informēšanai; vēl viens nozīmīgs faktors ir apmācīt personas, kas strādā ar bērniem un ģimenēm, kā arī vecākus un pašus bērnus, ne tikai tādēļ, lai viņi apzinātos bērnu

tiesību esamību, bet arī tādēļ, lai veicinātu izpratni par to, ka bērniem ir jābūt cilvēktiesību subjektiem, nevis tikai "maziem pieaugušajiem ar mazām tiesībām", un, ņemot vērā bērnu neaizsargātību, vecumu un stāvokli, viņi ir jāaizsargā vēl vairāk. Dalībvalstīm visos iespējamajos veidos būtu jāatbalsta ģimenes, jo tas bērnu interešu aizsardzībā ir īpaši svarīgi.

1.12 Komiteja atzīst, ka bērnu tiesības jāskata visaptveroši un kompleksi, nevis atrauti no citām jomām, taču iesaka īpaši pievērsties dažiem konkrētiem jautājumiem, tādiem kā augstas kvalitātes, pieejama un bezmaksas veselības aprūpe mātēm pirmsdzemdību un pēcdzemdību periodā, kura ir viens no sabiedrības veselības un bērnu veselības aspektiem, kā arī Paziņojumā izskatītajiem jautājumiem, piemēram, bērniem, tostarp nepilngadīgiem likumpārkāpējiem⁽⁵⁾, draudzīga tiesu sistēma.

1.13 Lai veidotu tiesisko sistēmu, kam nav negatīvas ietekmes uz nepilngadīgajiem, EESK aicina pieņemt pasākumus, kuri noprotināšanas laikā ļauj aizsargāt gan nepilngadīgos, kas ir cietuši no dzimumnoziegumiem, gan vecāku šķiršanās civilprocesā iesaistītos nepilngadīgos. Noprotināšanā jāizvairās pakļaut bērnu jauniem pārdzīvojumiem, un tāpēc tā jāveic ar speciāli apmācītu, profesionālu ekspertu palīdzību un iespējami neitrālās vietās, nevis tiesas telpās.

1.14 Daži lielākie šķēršļi, kas neļauj īstenot bērnu tiesības, ir bērnu nabadzība, nenodrošinātība, diskriminācija un atstumtība; tāpēc EESK atkārtoti uzsver iepriekšējos atzinumos sniegto ieteikumu, proti, minētajās jomās īpaša uzmanība jāpievērš to programmu īstenošanai, uzraudzībai un novērtēšanai, kas ir cieši saistītas ar stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem par nabadzības mazināšanu un visiem izglītības veidiem. Tādēļ jānodrošina pietiekami līdzekļi. Par prioritāti vienmēr būtu jāizvirza rīcībpolitikas un pasākumi, kas attiecas uz bērniem.

1.15 Ņemot vērā ekonomikas krīzi, saspringto finanšu situāciju un ierobežotos resursus, EESK iesaka pievērst īpašu uzmanību tam, lai nesaasinātos pašreizējās problēmas un izmaksu samazināšana negatīvi neietekmētu pašreizējos pasākumus bērnu tiesību aizsardzībai un stiprināšanai.

2. Pamatojums

2.1 Visas ES dalībvalstis ir ratificējušas ANO Konvenciju par bērna tiesībām⁽⁶⁾ (turpmāk UNCRIC), un lielākajā daļā šo valstu tā ir kļuvusi par valsts tiesību aktu neatņemamu sastāvdaļu; tādējādi konvencijas piemērošana ir obligāta. UNCRIC ir pasaulē visvairāk ratificētā cilvēktiesību konvencija; pēdējo divdesmit gadu laikā tā ir fundamentāli mainījusi principus un praksi saistībā ar bērnu stāvokli, tiesībām un lomu.

⁽⁵⁾ OV C 110, 09.05.2006., 75. lpp.

⁽⁶⁾ <http://www.2.ohchr.org/english/law/crc.htm>.

2.2 Komisija noteica bērnu tiesības par vienu no galvenajām prioritātēm stratēģiskajos mērķos 2005.–2009. gadam, un 2006. gada jūlijā tā publicēja atsevišķu paziņojumu ar nosaukumu “Ceļā uz ES stratēģiju par bērnu tiesībām” (7), kurā bija ierosināts izveidot visaptverošu bērnu tiesību stratēģiju, vienlaikus iekļaujot bērnu tiesību aizsardzību visās ES iekšpolitikas un ārpolitikas jomās, kā arī atbalstīt dalībvalstu šajā saistībā veikto darbu.

2.3 EESK aicināja izstrādāt visaptverošu, kompleksu un viengabalainu ES stratēģiju, lai gan ES iekšpolitikā, gan ārpolitikā, kā arī saistībā ar dalībvalstu centieniem īstenot bērna tiesību stratēģiju (8) pilnībā un efektīvi garantētu bērna tiesību ievērošanu atbilstoši UNCRIC.

2.4 Savā 2006. gada atzinumā EESK norādīja, ka ES politikās īstenotā pieeja bērnu tiesībām jāpamato ar UNCRIC un tās abiem fakultatīvajiem protokoliem, kā arī attiecīgajiem Tūkstošgades attīstības mērķiem (9) un Eiropas Cilvēktiesību konvenciju. EESK ir nesen pieņēmusi vairākus atzinumus par dažādiem bērnu tiesību aspektiem (10).

2.5 ES Pamattiesību harta, kuras 24. pantā ir nostiprināts bērnu tiesību aizsardzības un veicināšanas princips, kļuva par juridiski saistošu dokumentu ar Lisabonas līgumu, kas stājās spēkā 2009. gada 1. decembrī. Pirmo reizi ES vēsturē Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā ir iekļauta skaidra atsauce uz bērnu tiesību aizsardzību (11). “Bērnu tiesību aizsardzība un veicināšana ir viens no Eiropas Savienības mērķiem. Visas politikas un pasākumi, kas skar bērnus, jāizstrādā, jāīsteno un jāuzrauga, ievērojot bērna intereses.” (12)

2.6 ES, Eiropas Padomes un ANO bērnu tiesību programmās atrodami šādi četri kopīgi temati: nabadzība un sociālā atstumtība, no vardarbības cietuši bērni, īpaši neaizsargātas bērnu grupas un nepieciešamība aktīvi iesaistīt bērnus, konsultēties ar viņiem un ieklausīties viņos saistībā ar bērniem nozīmīgiem jautājumiem. Vēl viens temats, kas kopīgs ES un Eiropas Padomei, ir bērniem draudzīga tiesu sistēma un ģimeņu politika.

2.7 Reģionu komiteja 2010. gada jūnija atzinumā (13) uzsvēra, ka bērnu tiesības jāpiemēro transversāli, attiecinot tās uz visām jomām. Tādēļ ir vajadzīga daudzdimensiju pieeja un ar bērniem saistīti jautājumi jāiekļauj visās Eiropas un valstu politikas jomās.

2.8 Komisija ir izveidojusi Eiropas Bērnu tiesību forumu pilsoniskās sabiedrības organizācijām; forums ir ticis piecas reizes un paudis viedokli par stratēģiju, kas šobrīd tiek izstrādāta. Turklāt veiktas divas aptaujas par to, vai bērni apzinās savas tiesības un ko viņi domā par minēto tematu; šo aptauju rezultāti izmantoti programmas izstrādē (14). Paziņojumā arī sniegta atsauce uz bērnu tiesībām, kuras noteikusi Eiropas Padome, īpaši saistībā ar vardarbību pret bērniem, centieniem nodrošināt bērniem draudzīgu tiesu sistēmu, kā arī attiecīgiem ieteikumiem un konvencijām.

2.9 Bērnu tiesību rīcības grupa (*Child Rights Action Group* — CRAG) (15) ir nozīmīga grupa, kurā apvienojušās pilsoniskās sabiedrības organizācijas. CRAG ir neformāla nevalstisko organizāciju grupa, kuras mērķis ir sadarboties, veicot Eiropas Komisijas paziņojuma “Ceļā uz ES stratēģiju par bērnu tiesībām” uzraudzību un īstenošanu.

2.10 2011. gada pavasarī Eiropas Parlamenta partijas izveidoja neformālu aliansi par bērnu tiesībām un izvirzīja sev prioritāti īstenot koordinētu un konsekventu pieeju jautājumiem, kas skar bērnus, it īpaši bērnu tiesības (16).

3. Bērnu tiesības Eiropas Savienībā

3.1 EESK atzinīgi vērtē 2011. gada 31. martā publicēto Eiropas Komisijas pirmo ziņojumu par ES Pamattiesību hartas piemērošanu (17), kurā izskatītas visas sešas hartas sadaļas (“Cienā”, “Brīvības”, “Vienlīdzība”, “Solidaritāte”, “Pilsonu tiesības” un “Tiesiskums”), tostarp sadaļā “Vienlīdzība” iekļautā atsevišķā nodaļa par bērnu tiesībām. Pamattiesību harta uzliek ES pienākumu stingri ievērot bērnu tiesības, garantējot bērniem tiesības uz dzīvību, aizsardzību, attīstību un aktīvu līdzdalību.

(7) COM(2006) 367 galīgā redakcija.

(8) OV C 325, 30.12.2006., 65–70. lpp.

(9) Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja, ANO Tūkstošgades deklarācija, 2000. gada 8. septembrī.

(10) OV C 48, 15.02.2011., 138.–144. lpp., OV C 44, 11.02.2011., 34.–39. lpp., OV C 339, 14.12.2010., 1.–6. lpp., OV C 317, 23.12.2009, 43.–48. lpp.

(11) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:LV:PDF>

(12) http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/rights-child/index_en.htm.

(13) OV C 267, 01.10.2010., 46.–51. lpp.

(14) Eurobarometrs: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf

(15) Grupas locekļi: “Terre des Hommes”, “World Vision”, “European Foundation for Street Children Worldwide”, “Save the Children” (“Glābiet bērnus”), “Euronet — European Children’s Network”, “Eurochild”, “Plan International”, “SOS-Kinderdorf International”, <http://www.eph.org/a/2610>.

(16) <http://www.eurochild.org/> (http://www.eurochild.org/index.php?id=208&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1819&tx_ttnews%5BbackPid%5D=185&cHash=cc6d4444ebae436b2a844a082a0ea2a8)

(17) http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/charter-applic-report-2010_EN.pdf

3.2 EESK ar gandarījumu pieņem zināšanai, ka ES Pamattiesību aģentūra pēc plašas apspriešanās ar speciālistiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir izstrādājusi rādītājus bērnu tiesību ievērošanas mērīšanai⁽¹⁸⁾ un veikusi pētījumu, kurā apkopota informācija par ES dzīvojošo bērnu labklājību; tomēr minētajā pētījumā iekļauti tikai dati par materiālajiem apstākļiem un labklājību, bet nav kompleksu rādītāju, ar kuriem mēra dzīves kvalitāti un bērnu aizsardzību, respektīvi, praktisku rīcību un apjomu⁽¹⁹⁾.

3.3 Komiteja uzsver, ka bērnu tiesības var sekmīgi aizsargāt un efektīvi piemērot, tikai īstenojot transversālu partnerību; šādā partnerībā dalībvalstis, dažādi valdības līmeņi, valstu un starptautiskās NVO, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, dažādu interešu, piemēram, bērnu pārstāvības forumi, bērnu pārstāvības organizācijas, sociālie partneri, tādi kā darba devēji, arodbiedrības un uzņēmējdarbībā iesaistīti dalībnieki, sadarbojas, lai sasniegtu konkrētus mērķus.

3.4 Paziņojumā gan ir pieminēta bērnu nabadzība un dažādas īpaši neaizsargātu bērnu grupas, tomēr šiem jautājumiem nav pievērsta padziļināta uzmanība, kaut arī tie ir ļoti svarīgi saistībā ar bērnu pašreizējo labklājību un sekmīgu pāreju uz pieaugušā statusu nākotnē, kā arī integrāciju, ņemot vērā arī vispārzināmās demogrāfiskās problēmas Eiropā. Šajā sakarā īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai arī attiecībā uz bērniem novērstu visu veidu diskrimināciju dzimuma dēļ.

3.5 Ekonomikas krīze ir riska faktors bērnu labklājībai, un tā ietekmē bērnus daudzos veidos, īpaši tos bērnus, kuri dzīvo nelabvēlīgos apstākļos: dienesti un speciālisti, kas ar viņiem strādā, lielākajā daļā gadījumu arī paši sastopas ar grūtībām, un aizvien vairāk pamatpalpojumu vai nu vairs netiek sniegti, vai ir pieejami ļoti ierobežotā apmērā.

3.6 Ārējās attiecībās Eiropa Savienība piešķir lielu nozīmi konkrētiem jautājumiem, kas saistīti ar bērnu tiesību aizsardzību un ievērošanu; šādi jautājumi ir, piemēram, pārrobežu aizbildnība, pazuduši, migrantu, nepavadīti, aizturētu nelegālu migrantu un izmantoti bērni, kā arī no seksuālas vardarbības un sekā tūrisma cietuši bērni⁽²⁰⁾. Taču tā nerisina aizvien vairāk samilstošo problēmu saistībā ar izcelsmes valstī atstātajiem migrantu bērniem. Šādiem bērniem nopietna problēma ir uzraudzības trūkums, kamēr vecāki strādā kādā no ES valstīm, kā tas ir gadījumā, ja vecāki nevar paņemt bērnus līdzi piemērotu apstākļu trūkuma dēļ; pat ja vecāku darbs ir vajadzīgs citā

valstī un viņi tajā maksā nodokļus un nodevas, viņu bērni šajā gadījumā nevar izmantot tiesības un ir pakļauti nopietniem riskiem.

3.7 EESK uzskata, ka īpaši svarīgi ir tas, ka ir formulēts pirmais ieteikums par saikni starp bērnu tiesībām un uzņēmējdarbību⁽²¹⁾, proti, kad ANO Bērnu fonds (UNICEF), ANO ierosme "Global Compact" un "Save the Children" uzsāka procesu, kura mērķis ir izstrādāt principus un pamatnostādnes, lai palīdzētu uzņēmējiem aizsargāt un atbalstīt bērnu tiesības. Līdztekus pozitīvas rīcības iespējām process vērs uzmanību uz iespējamu negatīvu ietekmi, it īpaši saistībā ar reklāmu (kas mudina bērnus patērēt fiziskai vai garīgai veselībai kaitīgus produktus vai vedina uz vardarbīgu, riskantu vai erotisku/pornogrāfisku uzvedību), patēriņa ieradumiem, tostarp veselību un uzturu; tūrisma, bērnu darbu un diskrimināciju. Lai sasniegtu minētos mērķus gan Eiropas Savienības, gan dalībvalstu līmenī, visām nozarēm šajā jomā jāuzņemas nozīmīga loma un tādēļ cieši jāsadarbojas ar valsts, nevalstiskajām, pilsoniskās sabiedrības un uzņēmēju organizācijām un arodbiedrībām.

3.8 Kaut arī lielākā daļa ar bērniem saistīto programmu ietilpst valstu kompetencē, EESK norāda, ka aizvien lielākā skaita jomu ir pieņemti ES līmeņa ieteikumi un veikti pasākumi (piemēram, attiecībā uz tādām jomām kā agra bērnība, profesionālā apmācība, mācības nepabeiguši jaunieši, pazuduši bērni). Tie ietekmē valstu rīcībpolitikas, tomēr minētās ietekmes apjoms bieži nav skaidrs.

3.9 Dažādās ES programmās (piemēram, jaunatnes, izglītības, mūžizglītības, romu integrācijas, nabadzības apkarošanas, paaudžu solidaritātes, darba un privātās dzīves līdzsvarošanas, ārējo attiecību u. c. programmās) par prioritāti būtu jānosaka bērnu tiesību aizsardzība un ievērošana, sevišķi pievēršoties dažādām īpaši neaizsargātu bērnu grupām, tostarp migrantu bērniem, kurus ārvalstīs strādājošie vecāki atstājuši izcelsmes valstīs.

3.10 Jau agrāka atzinumā⁽²²⁾ EESK rosināja Komisiju iecelt īpašu pārstāvi vardarbības pret bērniem jautājumos, lai aizsargātu bērnu tiesības, un aicināja dalībvalstis aizliegt visa veida vardarbību pret bērniem. Tāpēc EESK pauž nožēlu par to, ka Eiropas Komisija nav paudusi viedokli par bērnu fizisku sodīšanu. Fizisks sods ir bērnu tiesību uz fizisku neaizskaramību pārkāpums. Bērni, kurus soda fiziski, paši iemācās rīkoties vardarbīgi. Bērnu tiesību aizsardzība, tiesības uz integritāti un cilvēka cieņas aizsardzību ir faktori, kuru dēļ EESK nosoda vardarbīgu izturēšanos pret bērniem, arī "disciplinēšanas nolūkos" lietotu vardarbību ģimenē. Komiteja tāpēc rosina visas dalībvalstis aizliegt bērnu fizisku sodīšanu un vēlreiz ierosina iecelt īpašo pārstāvi un aicina Eiropas Komisiju un dalībvalstis Eiropas Savienībā izskaust bērnu fizisku sodīšanu.

⁽¹⁸⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-report-rights-child-conference2010_EN.pdf.

⁽¹⁹⁾ http://www.tarki.hu/en/research/childpoverty/tarki_dwb_mainreport_online.pdf.

⁽²⁰⁾ EESK atzinums par tematu "Bērnu aizsardzība pret personām, kas ceļo un izdara dzimumnoziegumus", OV C 317, 23.12.2009., 43.–48. lpp.

⁽²¹⁾ Bērnu tiesību un uzņēmējdarbības principu iniciatīva.

⁽²²⁾ OV C 325, 30.12.2006., 65.–70. lpp.

3.11 Komiteja piekrīt, ka bērnu uzklauššana, apspriešanās ar viņiem un viņu iesaistīšana visos ar viņiem saistītajos jautājumos nodrošina viņu tiesību ievērošanu un palīdz veidot aktīvu pilsoniskumu. Tādēļ cita starpā ir svarīgi nodrošināt piekļuvi bērniem saprotamām dokumentu versijām, kā arī izstrādāt un izplatīt līdzīgas, pieejamas brošūras un izveidot tīmekļa vietnes vai īpašas to sadaļas, kā to plāno Tieslietu ģenerāldirektorāts ⁽²³⁾.

3.12 Lai veidotu tiesisko sistēmu, kurā tiek respektēti bērni un netiek pieļautas viņu psiholoģiskās traumas, visās ES tiesu sistēmās ir jāīsteno šādi pasākumi:

- bērni, kas ir cietuši no dzimumnoziegumiem, jāizvairās pakļaut jauniem pārdzīvojumiem nopratināšanā, kura tāpēc jāveic ar speciāli apmācītu, profesionālu ekspertu palīdzību un iespējami neitrālās vietās, nevis tiesas telpās;
- attiecībā uz bērniem, kas ir iesaistīti vecāku šķiršanās civiltiesiskajā procesā, nopratināšana jāveic, ievērojot iepriekš minētos piesardzības pasākumus un pasargājot bērnus no izmantošanas no vecāku vai advokātu puses.

3.13 Efektīvākā informēšanā par bērnu tiesībām svarīga loma ir plašsaziņas līdzekļiem, tostarp sociālajiem plašsaziņas līdzekļiem, kuri informē vecākus, attiecīgos speciālistus un pašus bērnus.

3.14 Lai nodrošinātu, ka dalībvalstu sadarbība un labākās prakses noteikšana un izmantošana palīdz aizsargāt un ievērot bērnu tiesības un iekļaut ar bērniem saistītus jautājumus citās politikas jomās, EESK kā pieeju, kas devusi labus rezultātus, iesaka izmantot atklāto koordinācijas metodi un citus iespējamus mehānismus.

3.15 Būdam ievērojama pilsoniskās sabiedrības pārstāve, EESK gatavojas dot ieguldījumu, sistemātiski uzraugot rezultātus un ar locekļu palīdzību informējot par bērnu tiesībām un tās nostiprinot.

3.16 Lai efektīvāk īstenotu tiesību aktus, EESK uzskata, ka būtu lietderīgi un nepieciešami panākt daudz ciešāku sadarbību un konsultācijas starp dažādām ANO struktūrvienībām, Bērnu tiesību komiteju, Eiropas Padomi un starptautiskām bērnu organizācijām un bērnu pārstāvības organizācijām, jo šādu organizāciju mērķi un darbība ir saistīta ar bērnu tiesību plašu un visaptverošu īstenošanu.

Briselē, 2011. gada 7. decembrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs*
Staffan NILSSON

⁽²³⁾ Bērniem domāta sadaļa tīmekļa vietnē www.europa.eu.